

Fake news - Körülvéve rémisztő hírekkel

Gyakorlatok a téma otthoni vagy iskola feldolgozásához

Készítette: Villányi Gergő

Marketplace of Knowledge
for Digital Education Methodology

2020-1-HU01-KA226-SCH-094158

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

GIVING

HUNGARY

Körülvéve rémisztő hírekkel

A fake news, a photoshop és a deepfake világában lehangoló hír, hogy se a szemünknek, se az információnak nem hihetünk, de még a Dr. nevű szakértőknek sem feltétlenül. A neten blogot indítani nem nehéz dolog és bárki önjelölt szakértője lehet szinte bármilyen témának. Főleg ha elég agresszívan és hangosan osztja az **ész**t. Ez az influencerek világát is erőteljesen megosztja, amibe még generációs feszültségek és különbségek is vegyülnek.

A hitelesség kiderítése az első feladatunk, ami forrás, hivatkozás, bibliográfia hiányában nem mindig lehetséges. Ilyenkor jön képbe a kételkedés, mint vezérszál – ha nem vagyunk biztosak benne, ha gyanús, ha túl jól hangzik, akkor döntsünk a kevésbé káros oldal javára: ne higgyük el és keressünk tovább.

Marketingre, némi felhajtásra a legjobb és leghitelesebb oldalaknak és cikkeknek is szükségük van, de nem mindegy milyen áron. Hogy a látogatószám és a klikkelések számának növelése a cél, vagy tudatos félrevezetésről **van** szó, az fontos kérdés, de hasznunkra válik, ha nem egy forrásból tájékozódunk. Ha ugyanolyan gondolkodású emberekkel és híroldalakkal vesszük körbe magunkat, könnyen a buborék-hatás (filter bubble) közepén találjuk magunkat – vagyis semmi más nem jut át, csak az, ami megerősít minket abban, mindent jól látunk és gondolunk. A változatosság széles látókört és kritikai gondolkodást eredményezhet, ami sokaknak segít jobban eligazodni a világban. Egyre több figyelmet kap az a tény, hogy online is vigyáznunk kell magunkra. Itt is átverhetnek, kizsebelhetnek, visszaélhetnek a jóhiszeműségünkkel, de a tudatos felkészülés és a szabályok minél szélesebb körű ismerete megóvhat minket.

Beszélgessünk a gyerekekkel a témáról!

Egy-egy ismertté vált álhír, vagy személyes tapasztalat jó kiindulópont lehet ahhoz, hogy a gyerekekkel komolyan vagy játékosan beszélgessünk az álhírekről.

Ehhez nyújtanak segítséget a következő oldalon található kérdések.

Feldolgozást segítő kérdések

- Tudsz példát mondani álhírré?
- Milyen bajt okozhat egy álhír vagy az, ha ellenőrzés nélkül mindent elhiszünk?
- Milyen tanácsot adnál egy nálad fiatalabb/tapasztalatlanabb embernek, hogy megvédje magát az online hírek, hatások okozta rosszkedvtől, szorongástól?
- Az online és offline töltött időt hogyan lehet minél jobban egyensúlyba hozni? Mi kell ehhez, neked mik a tapasztalataid?
- Hallottál már olyan történetet, ahol valaki bajba került egy álhír vagy a túl sok negatív hír olvasás miatt? Hogyan lehetne segíteni, ha ez történik?

A szituációs feladatok segítik a megértést

- A gyerekekben felmerülhet, hogy miért készít valaki álhíreket.
- Mi lehet a célja, mi járhat a fejében?
- Hogy tudnak társaiknak, ismerőseiknek segíteni?

A következő oldalon található szituációs feladatok ezekre a kérdésekre segítenek választ találni.

Vitára és eszmecserére hívó feladatok, technikák

- 2 csoportra bontva találjatok ki egy álhírt, amiről igyekezzetek meggyőzni a másik csapatot, akinek ellenőriznie kell azt – ezután cseréljétek.
- Gyűjtsétek össze, hogy milyen gondolatok járhatnak a fejében és mit érezhet az, aki a karantén és a sok negatív hír miatt rosszul érzi magát
- Gyűjtsetek össze megoldásokat vagy ötleteket, amit olyasvalakivel oszthattok meg aki úgy érzi, hogy túl sokat aggódik (szorong)?
- Képzeljétek magatokat egy manipulatív tartalmakat / álhíreket gyártó oldal készítőjének helyébe. Mi lehet a célja? Mit akarhat elérni ezzel?

Feladatkártya

2 csoportra bontva
találjatok ki egy álhírt,
amiről igyekezzetek
meggyőzni a másik
csapatot, akinek
ellenőriznie kell azt –
ezután cseréljetek.

Feladatkártya

Gyűjtsétek össze, hogy
milyen gondolatok
járhatnak a fejében és
mit érezhet az, aki a
karantén és a sok negatív
hír miatt rosszul érzi
magát

Feladatkártya

Gyűjtsetek össze megoldásokat vagy ötleteket, amit olyasvalakivel oszthattok meg aki úgy érzi, hogy túl sokat aggódik (szorong)?

Feladatkártya

Képzeljétek magatokat egy manipulatív tartalmakat / álhíreket gyártó oldal készítőjének helyébe. Mi lehet a célja? Mit akarhat elérni ezzel?

Segítsük a gyerekek tájékozódását, tudatos hírfogyasztását!

A következő oldalon található infografikát kinyomtathatja kis méretben, és kioszthatja a gyerekeknek, vagy nagyobb méretben kiteheti a falra, hogy mindig szem előtt legyen.

Hogyan ismerheted fel az álhíreket?

Nem hiteles forrás

Sokszor a hír forrása nem hiteles: manipulációs céllal, vagy viccből gyártanak álhírt. Kattints a forrásra, vizsgálj meg! Keress más oldalakon is információt ugyanerről a hírről!

Manipulált képek

Ma már a mesterséges intelligenciával is készíthetők realisztikus képek. Apró hibák, pontatlan, elmosódó részletek árulkodóak lehetnek. Az MI generált képek felismerésére léteznek szolgáltatások

Szenzáció hajhász cím

A cím sokszor sokkal izgalmasabb, vagy nem fedi a cikk tartalmát, csak a kattintások növelését célozza. A cikk gondos elolvasása segít elkerülni ezt a csapdát

Újra posztolt régi hír

Sokszor régi híreket újdonságként osztanak meg, ezzel azt sugallják, hogy még mindig aktuális. Mindig ellenőrizd az eredeti posztolás dátumát!

Valótlan tények

Sokszor valóságosnak ható, ám valótlan tényekkel találkozunk. A tényellenőrző oldalakon le tudod ellenőrizni a hír valóságtartalmát.